

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Затверджено
Вченою радою факультету соціальної педагогіки
та психології
протокол № _____ від вересня 2023 р.
Голова Вченої ради, декан

О. В. Пономаренко

ДІЛОВИЙ ІМІДЖ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ступеня доктора філософії

зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
освітньо-наукова програма «Освітні, педагогічні науки»

Укладач:

Сущенко Л. О., професор кафедри дошкільної та початкової освіти, доктор педагогічних наук, професор

Погоджено:

Погоджено:

Гарант освітньо-наукової програми О. І. Іваницький

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна, вечірня, заочна форми навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта	вибіркова
		Цикл професійної підготовки
Змістових модулів – 5	Спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 90		2-й
		Лекції 16 год.
		Практичні 16 год.
Освітньо-наукова програма <u>«Професійна освіта»</u>		Самостійна робота
Рівень вищої освіти: третій (доктор філософії)		58 год.
		Вид підсумкового контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Діловий імідж сучасного педагога» є набуття здобувачами третього рівня вищої освіти знань про теоретичні основи, механізми і технології формування, розвитку та корекції позитивного ділового іміджу, його роль у педагогічній діяльності, а також умінь і навичок ефективного використання ділового іміджу для успішного здійснення професійних завдань відповідно до постійно змінюваних вимог до фахівця з боку суспільства.

Основними **завданнями** вивчення курсу є

– набуття здобувачами третього рівня вищої освіти компетентностей, необхідних для створення, розвитку та корекції його позитивного професійного іміджу у закладах освіти різного типу;

– оволодіння здобувачами третього рівня вищої освіти умінь презентації створеного власного ділового образу усім учасникам освітнього процесу;

– опанування знаннями, удосконалення вмінь та навичок вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог до особистості майбутнього педагога;

– формування мотивації щодо постійного самовдосконалення і саморозвитку професіонала, здатного грамотно будувати позитивний образ фахівця.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні досягти таких програмних **компетентностей і програмних результатів навчання:**

Програмні компетентності	
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу нових та комплексних ідей
ЗК 2	Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях
ЗК 15	Здатність до особистісного та професійного розвитку

Програмні результати навчання	
ПРН 7	Оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичній діяльності; здійснювати абстрактний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей; демонструвати відданість їх розвитку у передових контекстах професійної та наукової діяльності.
ПРН 17	Забезпечувати безперервний саморозвиток та самовдосконалення протягом життя
ПРН 24	Знати та розуміти специфіку професійної діяльності у галузі освіти, в тому числі вміти здійснювати змістовну взаємодію та організувати діалогічне спілкування з суб'єктами освітнього процесу, володіти засобами особистісного, професійного самовираження, протистояти професійним деформаціям особистості тощо

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи іміджології

Тема 1. Іміджологія як особлива галузь гуманітарних знань. Імідж фахівця. Його типи, функції, структурні компоненти, специфіка

Характеристика іміджології як самостійної науки та системи практичної діяльності: предмет та основні поняття. Педагогічна іміджологія як особлива галузь гуманітарних знань. Зв'язок іміджології з психологією, соціологією, конфліктологією, менеджментом, риторикою. Значення іміджестворюючих компонентів для професійної діяльності. Імідж як центральна категорія іміджології. Основні підходи до визначення поняття «імідж». Співвідношення понять імідж, образ, ідеал, маска, стереотип, репутація, статус, престиж. Види іміджів. Проблема класифікації іміджу. Біологічний, комунікативний, соціальний, міфологічний, професійний та контекстний компоненти іміджу. Функції іміджу.

Тема 2. Іміджмейкінг як технологія формування ділового іміджу педагога

Іміджмейкінг як особлива практична галузь іміджології. Основні підходи до розуміння поняття «іміджмейкінг». Іміджмейкінг як комунікаційна технологія та система. Складові іміджмейкінгу (концепція О. Панасюка). Специфіка професії іміджмейкера. Професійні орієнтири іміджмейкера. Діяльність іміджмейкера та психологія сприйняття образу. Типологія соціальної перцепції. Специфіка процесу формування та розвитку ділового іміджу сучасного педагога. Етапи формування ділового іміджу педагога. Особливості презентації ділового іміджу педагога цільовій аудиторії.

Змістовий модуль 2. Філософія іміджу

Тема 3. Іміджування як стратегія та тактика роботи іміджмейкера

Іміджування – технологія корекційно-виховного впливу. Групова та індивідуальна форми іміджування. Принципи роботи сучасних імідж-центрів. Базова модель технології іміджування та її складники. Поняття «Я-концепції», її місце у технології іміджування. Структура «Я-концепції» особистості. Образ фізичного «Я» у структурі «Я-концепції». Поняття схема тіла та образ тіла. Робота іміджмейкера з тілесністю клієнта. Самооцінка людини та її роль у формуванні позитивного іміджу.

Тема 4. Іміджева модель професійної діяльності педагога

Гуманістична спрямованість системи освіти та роль педагога в освітньому процесі. Загальні риси ділового іміджу педагога. Структура образу особистості педагога з точки зору іміджестворюючих характеристик. Моделі професійної діяльності педагога та їх взаємозв'язок з іміджем. Ключові компетентності. Педагогічна культура та творчість – основа ділового іміджу сучасного педагога.

Змістовий модуль 3. *Методи формування іміджу*

Тема 5. Вплив іміджу педагога на міжособистісну взаємодію

Роль професійно-педагогічного спілкування в організації роботи педагога, його особливості та функції. Структура та стилі педагогічного спілкування. Майстерність фахівця в організації суб'єкт-суб'єктного спілкування. Вербальні та невербальні засоби професійно-педагогічної комунікації. Роль іміджу у спілкуванні та професійній діяльності педагога. Труднощі і бар'єри спілкування, методи впливу на співрозмовника.

Тема 6. Самопрезентація у системі технології іміджування

Самопрезентація як основний соціально-психологічний метод подання ділового іміджу. Теоретичні основи самопрезентації. Концепція самопрезентації Ервіна Гоффмана у праці «Presentation of Self in Everyday Life». Самопрезентація у системі соціальної взаємодії. Стратегії та тактики самопрезентації іміджу. Чинники, що впливають на ефективність самопрезентації. Основні мотиваційні моделі самопрезентації. Структура технології самопрезентації: а) розробка Я-концепції (візуалізація образу, комунікативна механіка, вербальний ефект, технологія флюїдного сяяння); б) аналіз та врахування потреб конкретного середовища й аудиторії; в) аналіз контексту; г) створення message-інформації про особу.

Змістовий модуль 4. *Технології іміджування*

Тема 7. Персональна іміджелогія. Зовнішня маніфестація іміджу особистості

Зовнішність як біологічний компонент ділового іміджу. Складники зовнішності людини. Біологічні та соціальні ознаки особистості як першоджерела формування ділового іміджу та стилю. Мода й краса як чинники формування біологічного компоненту іміджу. Габітарний імідж особистості: технології створення. Основи кольоропсихології. Типи кольорової поведінки (концепція М. Люшера). Типологія кольорового іміджу людини К. Джексона: весна, літо, зима, осінь. Роль одягу та костюму у презентації іміджу людини.

Стратегії самопрезентації в одязі. Вибір стилю одягу. Різновиди стилів. Вибір манери вбрання за критеріями:

1. ставлення до моди та традицій;
2. демонстративні мотиви вибору одягу;
3. потреби у виборі одягу;
4. кількість одягу;
5. параметри конституції людини.

Тема 8. Створення іміджу закладу освіти (корпоративний імідж): основні вимоги та чинники формування

Складники іміджу закладу освіти. Загальні ознаки іміджу закладу освіти. Провідні напрями формування корпоративного іміджу (PR, реклама, фірмовий стиль, корпоративна культура тощо). Основні параметри іміджу закладу освіти.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л.	практ.	сам. роб.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи іміджології				
Тема 1. Іміджологія як особлива галузь гуманітарних знань. Імідж фахівця. Його типи, функції, структурні компоненти, специфіка	7	2	2	3
Тема 2. Іміджмейкінг як технологія формування ділового іміджу педагога	8	2	2	4
Разом за змістовим модулем 1	15	4	4	7
Змістовий модуль 2. Філософія іміджу				
Тема 3. Іміджування як стратегія та тактика роботи іміджмейкера	7	2	2	3
Тема 4. Іміджева модель професійної діяльності педагога	8	2	2	4
Разом за змістовим модулем 2	15	4	4	7
Змістовий модуль 3. Методи формування іміджу				
Тема 5. Вплив іміджу педагога на міжособистісну взаємодію	7	2	2	3
Тема 6. Самопрезентація у системі технології іміджування	8	2	2	4
Разом за змістовим модулем 3	15	4	4	7
Змістовий модуль 4. Технології іміджування				
Тема 7. Персональна іміджологія. Зовнішня маніфестація іміджу особистості	7	2	2	3
Тема 8. Створення іміджу закладу освіти (корпоративний імідж): основні вимоги та чинники формування	8	2	2	4
Разом за змістовим модулем 4	15	4	4	7
Змістовий модуль 5. Підсумковий контроль				
Разом за змістовим модулем 5	30			30
Усього годин	90	16	16	58

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи іміджології		
1	Тема 1. Іміджологія як особлива галузь гуманітарних знань. Імідж фахівця. Його типи, функції, структурні компоненти, специфіка	2
2	Тема 2. Іміджмейкінг як технологія формування ділового іміджу педагога	2
	Разом за змістовим модулем 1	4
Змістовий модуль 2. Філософія іміджу		
3	Тема 3. Іміджування як стратегія та тактика роботи іміджмейкера	2

4	Тема 4. Іміджева модель професійної діяльності педагога	2
	Разом за змістовим модулем 2	4
Змістовий модуль 3. Методи формування іміджу		
5	Тема 5. Вплив іміджу педагога на міжособистісну взаємодію	2
6	Тема 6. Самопрезентація у системі технології іміджування	2
	Разом за змістовим модулем 3	4
Змістовий модуль 4. Технології іміджування		
7	Тема 7. Персональна іміджелогія. Зовнішня маніфестація іміджу особистості	2
8	Тема 8. Створення іміджу закладу освіти (корпоративний імідж): основні вимоги та чинники формування	2
	Разом за змістовим модулем 4	4
Усього годин		16

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи іміджелогії		
1	Тема 1. Іміджелогія як особлива галузь гуманітарних знань. Імідж фахівця. Його типи, функції, структурні компоненти, специфіка	2
2	Тема 2. Іміджмейкінг як технологія формування ділового іміджу педагога	2
	Разом за змістовим модулем 1	4
Змістовий модуль 2. Філософія іміджу		
3	Тема 3. Іміджування як стратегія та тактика роботи іміджмейкера	2
4	Тема 4. Іміджева модель професійної діяльності педагога	2
	Разом за змістовим модулем 2	4
Змістовий модуль 3. Методи формування іміджу		
5	Тема 5. Вплив іміджу педагога на міжособистісну взаємодію	2
6	Тема 6. Самопрезентація у системі технології іміджування	2
	Разом за змістовим модулем 3	4
Змістовий модуль 4. Технології іміджування		
7	Тема 7. Персональна іміджелогія. Зовнішня маніфестація іміджу особистості	2
8	Тема 8. Створення іміджу закладу освіти (корпоративний імідж): основні вимоги та чинники формування	2
	Разом за змістовим модулем 4	4
Усього годин		16

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи іміджелогії		
1	Імідж як соціальний стереотип	3
2	Соціально-психологічні механізми формування іміджу	2
2	Креативність іміджу у проекції на масову культуру	2

	Разом за змістовим модулем 1	7
Змістовий модуль 2. Філософія іміджу		
3	Характеристика психологічних особливостей створення іміджу	3
4	Характеристики імідж-технологій	2
4	Об'єкти іміджування за дослідженнями Г. Почепцова	2
	Разом за змістовим модулем 2	7
Змістовий модуль 3. Методи формування іміджу		
5	Поняття, зміст та особливості «харизматичний імідж»	3
6	Психологічні особливості у створенні ділового іміджу	2
6	Структура особистісного іміджу. Основні глибинні характеристики іміджу	2
	Разом за змістовим модулем 3	7
Змістовий модуль 4. Технології іміджування		
7	Дизайн середовища як компонент іміджу закладу освіти	3
8	Внутрішній PR організації та його особливості	2
8	Символи при створенні іміджу	2
	Разом за змістовим модулем 4	7
Змістовий модуль 5. Підсумковий контроль		
	Разом за змістовим модулем 5	30
Усього годин		58

8. ВИДИ КОНТРОЛЮ І СИСТЕМА НАКОПИЧЕННЯ БАЛІВ

№ змістового модуля	Вид контролю	Кіл-ть балів
ПОТОЧНИЙ		
1	1. Вивчити основні поняття до теми та скласти кросворд 2. Зарубіжний досвід вивчення окресленої проблеми. Країна – на вибір здобувача вищої освіти 3. Розробити власну класифікацію складників ділового іміджу менеджера закладу освіти, оформивши у вигляді схеми 4. Законспектувати погляди учених (зарубіжних і вітчизняних класиків та сучасників) на необхідність створення керівником власного позитивного іміджу	10
	Тестування	5
2	1. Написати текст оголошення в ЗМІ (газету, журнал, на освітній сайт) або розробити буклет, де Ви рекламували б себе як фахівця у сфері педагогіки і ті освітні послуги, які Ви можете надати 2. Скласти текст резюме – короткий виклад найбільш важливих для потенційного працедавця фактів Вашої біографії, в основному пов'язаних з вашим досвідом роботи, знаннями, уміннями та компетентностями, текст якого буде виділяти вас зі всього потоку людей, що шукають роботу 3. Скласти есе на тему: «Я – реальне, Я – ідеальне» 4. За допомогою Інтернет-ресурсів знайти та опрацювати інформацію про постать сучасного педагога, його значення, роль, вимоги, які до нього висуваються в освітній системі Великобританії, Франції, Німеччині, Сполучених Штатах Америки. Підготувати усне повідомлення на 3-4 хвилини з прикладами, роз'ясненнями, з акцентуванням уваги на діловому іміджі фахівця 5. Підготуватися до професійної дискусії «Портрет сучасного педагога» 6. Скласти есе на тему: «Я – іміджмейкер»	10
	Тестування	5
3	1. Змоделювати професіограму зразкового педагога (у вигляді схеми) за трьома рівнями: фахівець, працівник, людина 2. Навести 5-6 доказів (прикладів), які доводять, що педагогічна культура та творчість є основою ділового іміджу сучасного педагога 3. Опрацювання та складання розширеної анотації (3 тис. знаків) до підрозділу «Гуманістична педагогіка в контексті виховання особистості» із нижчезазначеного підручника: Бех І. Д. Виховання особистості : підручник. К. : Либідь, 2008. 848 с. 4. Навести приклади порушення етикету, що перешкоджають спілкуванню людей: в театрі, ділових переговорах, сім'ї, святі. Знайти відповідні протилежні етикетні рішення 5. Змоделювати типову ситуацію ділової телефонної розмови: а) телефонуєте Ви; б) телефонують Вам 6. Користуючись книгою Д. Карнегі «Як здобувати друзів і впливати на людей», виписати принципи, правила і способи: як	10

	поводитися з людьми; як сподобатися людям; як спонукати людину позитивно ставитися до ваших думок; як змінити думку людини, не викликаючи при цьому її обурення або образи	
	Тестування	5
4	1. Скласти картотеку статей українських та зарубіжних науковців, що досліджували або досліджують проблему самопрезентації у системі технології іміджування 2. Скласти опорний конспект у вигляді схеми до наукової статті «Самопрезентація як соціально-педагогічний феномен» Сперанська-Скарга М. А. Самопрезентація як соціально-педагогічний феномен. URL: http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN14/11smaysf.pdf 3. Розробити модель формування іміджу закладу освіти (задачі, етапи, основні засоби створення іміджу, фірмовий стиль, візуальна атрибутика фірмового стилю, головні елементи іміджу організації, вплив іміджу на конкурентоздатність) 4. Підготуватися до дискусії на тему: «Імідж як базова категорія корпоративної культури»	10
	Тестування	5
	<i>Загалом за поточним контролем</i>	60
ПІДСУМКОВИЙ		
	Залік, у т.ч.	40
	<i>Тестування у системі Moodle</i>	20
	Творче завдання передбачає розроблення індивідуального портфолію як способу фіксування, накопичення або набуття, оцінки і самооцінки особистих досягнень за певний проміжок часу	20
	Разом:	100

За наявності сертифікату (свідоцтва, програми тощо) про проходження онлайн-курсу, тренінгу, вебінару, курсу підвищення кваліфікації та ін. з тематики (однієї з тем, змістового модуля) навчальної дисципліни залежно від кількості прослуханих годин (здобутих кредитів) здобувачу може бути нараховано до 50 балів. Дотичність тематики, відповідність досягнутих результатів навчання та кількість додаткових балів визначається викладачем. Документи, що підтверджують участь здобувача у відповідних заходах, мають бути подані викладачу до початку сесії.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	

E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

1. Барна Н. В., Уланова С. І. Естетика іміджмейкінгу : монографія. Київ : Слово, 2012. 176 с.
2. Болотова В. О. Іміджологія: текст лекцій для студентів спеціальностей 054 «Соціологія», 061 «Журналістика» / В. О. Болотова, Н. О. Ляшенко, К. А. Агаларова. Харків : НТУ «ХПІ», 2021. 150 с.
3. Бондаренко І. С. Іміджологія у системі гуманітарних знань: культурно-освітні стратегії : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 304 с.
4. Бондаренко І. С. Іміджологія : психологія іміджу : навчально-методичний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Реклама і зв'язки з громадськістю». Запоріжжя : ЗНУ, 2014. 124 с.
5. Бондаренко І. С. Іміджологія: імідж особистості : навчально-методичний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Реклама і зв'язки з громадськістю». Запоріжжя : ЗНУ, 2014. 126 с.
6. Дяченко Т. О., Скібицька Л. І. Організаційна культура та корпоративний імідж підприємства : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. реком. МОНУ. Київ : Освіта України, 2011. 248 с.
7. Дячук В. П. Іміджологія. Соціокультурний вимір : навч. посіб. / В. П. Дячук. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 308 с.
8. Почепцов Г. Г. Іміджологія : теорія і практика. Київ, 2010. 224 с.
9. Сущенко Л. О. Діловий імідж менеджера закладу освіти : навчальний посібник. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. 155 с.
10. Хавкіна Л. М. Іміджологія : навчально-методичний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 64 с.
11. Хомуленко Т. Б., Падафет Ю. Г., Скориніна О. В. Теоретичні та практичні аспекти дослідження іміджу : монографія. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2005. 272 с.

ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА

1. Барановська Л. В. Психологія ділового спілкування : навч. посібник / Л. В. Барановська, Н. В. Глушаниця. Київ : НАУ, 2016. 248 с.
2. Борг Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування / перекл. Н. Лазаревич. Київ : Вид-во Фабула, 2019. 304 с.
3. Бугайова С. Зовнішній вигляд: його вплив на психологічну атмосферу спілкування. *Психолог «ШС»*, 2013. № 6. С. 22–28.
4. Буторіна В. Б. Іміджеологія і PR підприємств туристичної галузі : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2015. 112 с.
5. Воронкова В. Г. Етика ділового спілкування : навч. підручник. Київ : Знання, 2016. 312 с.
6. Галушко В. П. Діловий протокол та ведення переговорів. Вінниця : Нова книга, 2012. 223 с.

7. Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Іщенко Т. Д., Мельничук Т. Ф., Чуприк Н. В., Анохіна А. П. Етика ділового спілкування. Київ : Центр навч. літератури, 2019. 344 с.
8. Дрозденко Н. М., Дрозденко В. М. Психолого-педагогічні аспекти формування іміджу сучасного вчителя. *Вісник ЧНПУ*. Серія : Педагогічні науки. 2014. № 120. С. 112–115.
9. Корпоративна культура : навчальний посібник. / під заг. ред. Г. Л. Хаста. Київ : Центр навчальної літератури. 2015. 403 с.
10. Кубрак О. Етика ділового та повсякденного спілкування. Київ : Університетська книга. 2019. 222 с.
11. Олексенко В. П. Формування професійного іміджу сучасного вчителя. *Проблеми освіти*. 2015. Вип. 84. С. 258–263.
12. Пастух Т. Імідж як теоретичний соціологічний конструкт. *Соціальна психологія*. 2012. № 1/2. С. 31–38.
13. Польова Л. В. Корпоративна культура. Діловий етикет : навчально-методичний посібник / Л. В. Польова. Івано-Франківськ : Фоліант, 2016. 201 с.
14. Професійна і прикладна етика : навчальний посібник / Аболіна Т. Г., Василькевич Я. З., Заболотна В. О., Коцур В. П., Рик С. М., Рогожа М. М. ; за заг. ред. Коцура В. П. Переяслав-Хмельницький, 2016. 314 с.
15. Серета Н. В. «Основи риторики для бізнес-лідерів: ефективний публічний виступ». Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 40 с.
16. Сущенко Л. О. Домінанти морально-етичної спрямованості професійної підготовки майбутніх педагогів у ВНЗ. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. Педагогічні науки : збірник наукових праць / за ред. проф. Тетяни Степанової. № 2 (57), травень 2017. Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2017. С. 448–454.
17. Сущенко Л. О., Зубцова Ю. Є. Професійний саморозвиток майбутнього вчителя початкової освіти: гармонізація пріоритетів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / [редкол.: А. В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2019. Вип. 64. Т. 2. С. 134–138.
18. Шавкун І. Г. Формування іміджу організації : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Менеджмент» / І. Г. Шавкун, Я. С. Дибчинська. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 111 с.
19. Sushchenko L. O., Hrybanova O. E., Khodakovska A. V. Educational Dialogue as a Factor of Efficient Humanistically-oriented Teacher-student Interaction. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / [редкол.: А. В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2020. Т. 2. Вип. 73. С. 214–217.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Волошко Л. Особистісно-професійний імідж майбутніх фахівців соціономічної сфери як наукова категорія професійної педагогіки. *Молодь і ринок*. 2016. № 1. С. 103–107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2016_1_22
2. Всеосвіта. URL: <https://vseosvita.ua/news>
3. Імідж сучасного педагога. Всеукраїнський науково-практичний освітньо-популярний журнал. URL : <http://poippo.pl.ua/nml/imidzh-suchasnoho-pedahoha>
4. Навчально-методичний кабінет. URL: <http://ped-kopilka.com.ua/index.htm>
5. Нова українська школа : веб-ресурс НУШ. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>

6. Освітній портал «Педагогічна преса». URL: <http://pedpresa.ua/185635-osvityan-zaproshuyut-navseukrayinskyj-naukovo-praktychnyj-seminar-web-stem-shkola-2017.html>
7. Портал «Педрада». URL: <https://www.pedrada.com.ua/>
8. Професійний стандарт вчителя. URL: <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=22daac6a-f0db-4de0-8d49-47aa6b2ecb99>
9. Сайт Міністерства освіти та науки України. URL: <https://mon.gov.ua/>
10. Сайт Наукової бібліотеки Запорізького національного університету. URL : <http://library.znu.edu.ua/>
11. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>